

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС І КРИМІНАЛІСТИКА

Корчева Тетяна Всеволодівна,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального процесу,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків.
e-mail: tatyanakorcheva@ukr.net
ORCID 0000-0003-0932-6720

doi: 10.21564/2414–990x.146.159472

УДК 343.121(477)

ВИЗНАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ІНШОЇ ОСОБИ, ПРАВА ЧИ ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ ЯКОЇ ОБМЕЖУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

У пункті 16¹ ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) вказано нового учасника кримінального провадження – особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Але КПК України не конкретизує, хто може бути визнаний даною особою, відсутні і чітке нормативне закріплення її процесуального статусу у кримінальному провадженні.

Тож у статті розглянуто окремі проблеми, що виникають у зв'язку з визначенням її процесуального статусу. Автор доводить, що коло вищевказаних учасників під час проведення досудового розслідування законодавцем не обмежено, повинна бути лише підстава – здійснення відносно особи (в тому числі щодо її майна) процесуальних дій, встановлених КПК України, а також можливість обмеження її прав чи законних інтересів.

За участю вищезазначеної особи можуть проводитися слідчі (розшукові) дії. При цьому постає питання про наявність у неї її власних процесуальних прав та обов'язків. До її засобів захисту можна віднести можливість заявляти клопотання на цій стадії кримінального провадження. Є підстави вважати, що відносно зазначеної особи варто розширити коло предмета оскарження. Що стосується права на отримання професійної правничої допомоги – таке право законодавець передбачає.

Доведено необхідність чіткого закріплення у КПК України процесуальних прав і обов'язків вищевказаної особи, гарантій їх дотримання, а також відповідальність за їх невиконання.

Викладено авторські пропозиції, спрямовані на вдосконалення вітчизняного кримінального процесуального законодавства у досліджуваній сфері.

Ключові слова: адвокат; захисник; представник; кримінальне провадження; досудове розслідування.

Корчева Т. В., кандидат юридических наук, асистент кафедри уголовного процесу, Національний юридический університет імени Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків.
e-mail : tatyana.korcheva@ukr.net ; ORCID 0000-0003-0932-6720

Определение в уголовном производстве процессуального статуса иного лица, права или законные интересы которого ограничиваются во время досудебного расследования: проблемные аспекты

В пункте 16¹ ч. 1 ст. 3 Уголовного процессуального кодекса Украины (далее – УПК Украины) указано нового участника уголовного производства – лицо, права или законные интересы которого ограничиваются во время досудебного расследования. Но УПК Украины не конкретизирует, кто может быть признан данным лицом, отсутствует и четкое нормативное закрепление его процессуального статуса в уголовном производстве.

Статья посвящается отдельным проблемам, возникающим в связи с определением его процессуального статуса.

Автор доказывает, что круг вышеуказанных участников во время проведения досудебного расследования законодателем не ограничен, должно быть только основание – осуществление в отношении лица (в том числе его имущества) процессуальных действий, определенных УПК Украины, а также возможность ограничения его прав или законных интересов.

С участием вышеупомянутого лица могут проводиться следственные (розыскные) действия. При этом возникает вопрос о наличии у него его собственных процессуальных прав и обязанностей. Целесообразно считать, что к его средствам защиты можно отнести возможность заявлять ходатайства на этой стадии уголовного производства. Полагаем, что в отношении указанного лица должен быть расширен круг предмета обжалования. Что касается права на получение профессиональной правовой помощи – такое право законодатель предусматривает.

Доказана необходимость четкого закрепления в УПК Украины процессуальных прав и обязанностей вышеуказанного лица, гарантий их соблюдения, а также ответственность за их невыполнение.

Вносятся авторские предложения, направленные на совершенствование отечественного уголовного процессуального законодательства по указанной тематике.

Ключевые слова: адвокат; защитник; представитель; уголовное производство; досудебное расследование.

Вступ. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» від 16.11.2017 р. № 2213-VIII внесено зміни у ч. 1 ст. 3 КПК України. Зокрема, указану частину доповнено п. 16¹ такого змісту: «інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування – особа, стосовно якої (в тому числі щодо її майна) здійснюються процесуальні дії, визначені цим Кодексом», а п. 25, у якому міститься перелік учасників кримінального провадження, доповнено вказівкою на вказану особу (далі – інша особа) [1].

Безумовно, зазначені зміни до кримінального процесуального законодавства мають важливе значення. Разом із цим, виникає питання: якого процесуального статусу набуває інша особа у кримінальному провадженні? КПК України відповіді на це питання практично не містить, що, на нашу думку, є недоліком чинного кримінального процесуального законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми, що виникають при охороні прав і свобод осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні,

визначенні їх процесуального статусу, привертала увагу вчених-процесуалістів і були предметом їх вивчення. Так, окремих аспектів окресленої проблематики у своїх працях торкалися С. А. Альперт (S. A. Alpert), Л. О. Богословська (L. O. Bohoslovska), В. Д. Бринцев (V. D. Bryntsev), Т. В. Варфоломеева (T. V. Varfolomeieva), І. В. Гловюк (I. V. Hloviuk), Ю. М. Грошевий, (Yu. M. Hroshevyi), В. В. Заборовський (V. V. Zaborovskiyi), В. О. Коновалова (V. O. Konovalova), О. В. Капліна (O.V. Kaplina), П. А. Лупинська (P. A. Lupyńska), В. І. Маринів (V. I. Maryniv), М. А. Маркуш (M. A. Markush), М. Г. Моторигіна (M. H. Motoryhina), Ю. І. Стецовський (Yu. I. Stetsovskiyi), М. С. Строгович (M. S. Strohovych), О. Ю. Татаров (O. Yu. Tatarov), А. Р. Туманянц (A. R. Tumaniants), Т. Г. Фоміна (T. H. Fomina), Ю. В. Хоматов (Yu. V. Khomatov), В. П. Шибіко (V. P. Shybiko), О. Г. Шило (O. H. Shylo), Ю. П. Янович (Yu. P. Yanovych), О. Г. Яновська (O. H. Yanovska) та багато інших дослідників.

Однак з огляду на появу у чинному кримінальному процесуальному законодавстві України новацій, необхідно осмислити і навіть переосмислити і ще раз всебічно, ретельно дослідити як уже усталені, так і нові теоретичні положення стосовно визначення процесуального статусу осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, зокрема, інших осіб, які у процесі проведення кримінального провадження під час досудового розслідування зазнають обмежень своїх прав чи законних інтересів. У зв'язку з цим спробуємо висловити свої міркування з деяких питань і обґрунтувати власне бачення шляхів їх вирішення.

Мета публікації – розглянути і проаналізувати з урахуванням законодавчих змін питання визначення процесуального статусу такого учасника кримінального провадження, як інша особа, а також виявити та охарактеризувати проблеми, які стосуються нормативного врегулювання його процесуального статусу, з внесенням авторських пропозицій щодо удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства.

Виклад основного матеріалу. Приступаючи до висвітлення питання, передусім вкажемо, що виходячи із завдань кримінального провадження ст. 2 КПК України, права, свободи і законні інтереси кожної особи, яка залучається до кримінального провадження як його учасник, повинні бути захищені. Реалізація цього положення на практиці можлива лише за умов усвідомлення кожною особою, яка стає учасником кримінального провадження, свого процесуального статусу. Звісно, що його можна визначити на підставі норм, які встановлюють процесуальні права й обов'язки, гарантії їх дотримання, а також відповідальність за їх виконання. Обізнаність кожної особи, яка залучається у кримінальне провадження, стосовно свого процесуального статусу надає їй змогу брати активну участь у кримінальному процесі та ефективно захищати свої інтереси.

Зазначимо, що чинний КПК України не конкретизує, хто може бути визнаний іншою особою у кримінальному провадженні. У вищезазначеній нами нормі, а саме у п. 16¹ ч. 1 ст. 3 КПК України закріплено лише те, що інша особа,

це особа, стосовно якої (в тому числі щодо її майна) здійснюються процесуальні дії, визначені КПК України [2].

Отже, на цей час відсутнє чітке нормативне закріплення процесуального статусу даної особи, що, на наше переконання, є недоліком кримінального процесуального законодавства, особливо з огляду на те, що інша особа, визнана згідно з п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України учасником кримінального провадження.

Спираючись на наведене, зупинимось на питаннях, які стосуються специфіки предмета нашого дослідження.

Безумовно, введення у кримінальне провадження іншої особи як учасника кримінального провадження, але без чіткого закріплення на законодавчому рівні її процесуального статусу не залишилося без уваги з боку науковців і практичних працівників. Так, І. В. Гловюк (I. V. Hloviuk) наголошує, що виклад п. 16¹ ст. 3 КПК України щодо означуваної особи є термінологічно некоректним. На думку дослідниці, з якою не можна не погодитися, статус вказаної особи практично не прописаний, у тому числі й її процесуальне право на отримання професійної правничої допомоги [3].

Показово, що аналогічної точки зору дотримуються й інші дослідники. Зокрема, абсолютно справедливо зауважує Т. Г. Фоміна (T. H. Fomina), що в законі чітко не встановлено, з якого моменту даний учасник з'являється у кримінальному провадженні [4, с. 182].

У цілому погоджуючись з позицією цих учених, додамо, що відсутність чіткого врегулювання процесуального статусу іншої особи може призвести до суб'єктивного його трактування. Так, О. Ю. Татаров (O. Yu. Tatarov) констатує, що регламентація нового учасника кримінального провадження – іншої особи, підтверджує захист законодавцем прав осіб, які не можуть захистити порушені права під час проведення процесуальних дій, в той же час вони не залучаються до кримінального провадження як його учасники. Він висловлює власну точку зору про те, що до зазначених осіб можуть відноситись, наприклад, особи, в яких проводиться обшук, особи, про підозру яким не повідомлено, але щодо яких здійснюється досудове розслідування, навіть статисти під час впізнання, а також, як вважає науковець, всі інші особи, які залучаються до кримінального провадження [5].

Вбачається, що нормативне положення, яким запроваджено як учасника кримінального провадження іншу особу, дозволяє зробити висновок, що коло інших осіб, які можуть з'явитися під час досудового розслідування у кримінальному провадженні, законодавцем не обмежене. Має бути лише підстава – проведення щодо особи (у тому числі щодо її майна) процесуальних дій, визначених КПК України, а також можливість під час досудового розслідування обмеження її прав чи законних інтересів.

Подібний підхід законодавця можна визнати, з одного боку, цілком логічним і зрозумілим. Пояснюємо: якщо стосовно будь-якої особи, маємо розуміти, у тому числі щодо її майна, здійснюються процесуальні, у тому числі слідчі (розшукові) дії, при цьому мають місце обмеження її прав чи законних

інтересів, така особа може бути визнана, як визначає законодавець, «іншою особою, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування». Тобто відповідно до п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України – учасником кримінального провадження. Але, з другого – проблема вбачається в тому, що відсутність чіткого визначення її процесуального статусу може призвести ще до більшого обмеження її прав чи законних інтересів. Обґрунтуємо свої міркування.

Сучасні науковці одним з критеріїв класифікації суб'єктів кримінальних процесуальних відносин визнають наявність інтересу у кримінальному провадженні. Залежно від цього, всіх суб'єктів поділяють на групи, при цьому досліджувана нами інша особа віднесена до групи суб'єктів, які мають власний інтерес у кримінальному провадженні (підозрюваний, обвинувачений (підсудний), потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, представник юридичної особи, стосовно якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію)) [6, с. 104].

Уважаємо, що саме наявність власного інтересу іншої особи у кримінальному провадженні слід враховувати при визначенні її процесуального статусу, а також вирішенні проблем, що його супроводжують.

Нагадаємо, що у вищезазначеному нами п. 16¹ ч. 1 ст. 3 КПК України законодавець визначив іншу особу, як особу, стосовно якої (у тому числі щодо її майна) проводяться процесуальні дії. Отже, за участю іншої особи можуть проводитися процесуальні, зокрема слідчі (розшукові) дії. Як вказує В. А. Колесник (V. A. Kolesnyk), законодавець визнає важливість і значущість для особи факту тимчасового обмеження її прав і встановлює в зв'язку з цим особливі вимоги до представників правоохоронних органів, від імені яких здійснено таке обмеження [7, с. 83]. На наш погляд, для іншої особи це особливо важливо, адже проведення слідчих (розшукових) дій спрямоване на отримання доказів у кримінальному провадженні. При цьому відразу постає інше гостре питання: чи наявні в іншої особи процесуальні права й обов'язки, чи існує можливість їх реалізації? Дане питання всебічно і комплексно проаналізувала О. В. Капліна (O. V. Karlina). Науковець справедливо зазначає, що однією з важливих гарантій для осіб, права та законні інтереси яких можуть бути обмежені або порушені під час проведення слідчої (розшукової) дії, є їх власна присутність під час проведення слідчої (розшукової) дії, що повинно бути забезпечено слідчим, прокурором. Цілком допустимо взяти за основу доволі влучну і таку, що деталізує наведену тезу, точку зору дослідниці про те, що повинна бути забезпечена вимога законодавця щодо роз'яснення особам, які беруть участь у проведенні слідчої (розшукової) дії їх процесуальних прав і обов'язків, відповідно до їх процесуального статусу та їх ролі у слідчій (розшуковій) дії, процесуальний порядок проведення слідчої (розшукової) дії, а також відповідальність, встановлену законом. Окрім цього, дослідниця звертає увагу на те, що слідчий зобов'язаний роз'яснити учаснику слідчої (розшукової) дії права й обов'язки,

що зумовлюються його процесуальним статусом, а також пов'язані із участю у проведенні слідчої (розшукової) дії [8, с. 43].

Схожою і такою, що заслуговує на підтримку є позиція, висловлена у роботі І. В. Вегери-Іжевської (I. V. Vehera-Izhevskya). Зокрема, аналізуючи статті 234–236 КПК України, що регламентують порядок проведення обшуку, авторка доходить висновку, що вказана слідча (розшукова) дія може проводитися в житлі або іншому володінні особи, яка в кримінальному провадженні може мати процесуальний статус (наприклад, підозрюваний), або взагалі його не мати. І. В. Вегера-Іжевська вважає, що у житлі чи іншому володінні можуть перебувати або проживати взагалі й інші особи, які можуть і не брати участь у кримінальному провадженні, але ці особи під час проведення обшуку можуть зазнати істотного обмеження як власних прав, так й власних законних інтересів. Особливої актуальності набуває питання належного нормативного врегулювання правового статусу особи, у житлі чи іншому володінні якої проводиться обшук [9, с. 72]. Отже, погоджуємося з тезою дослідниці, що з огляду на характер вищевказаної слідчої (розшукової) дії наведене може розглядатися як істотне втручання у сферу прав і законних інтересів особи.

Схожі думки висловлюють у своїх роботах й інші сучасні українські правники. Так, О. А. Лейба (O. A. Leiba) обґрунтовує, що незахищеність прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження – це доволі вагомий негативний наслідок, спричинений дефектами законодавства. Показовим у цьому аспекті такий приклад регламентації процедури проведення обшуку. Так, приписи нового кримінального процесуального закону, на відміну від КПК 1960 р., не містять вказівки, що слідчий перед початком обшуку зобов'язаний пропонувати особі добровільно видати розшукувані об'єкти, а також, окрім цього, при проведенні обшуку уникати будь-яких невинуватих пошкоджень майна [10, с. 40].

Вважаючи такий підхід законодавця невинуватим, зазначимо, що для гарантування захисту прав чи законних інтересів, на наш погляд, недостатньо закріпити процесуальний статус іншої особи, як це зроблено в чинному КПК України, треба чітко окреслити процесуальні права й обов'язки іншої особи, оскільки відсутність цього унеможливило виконання слідчим, прокурором приписів ч. 3 ст. 223 КПК України, а саме їх обов'язку перед проведенням слідчої (розшукової) дії роз'яснити особам, які беруть у ній участь, їх права й обов'язки, передбачені КПК України, а також нагадати про відповідальність, установлену законом за їх невиконання.

Безумовно, найбільш дійовим засобом захисту прав чи законних інтересів іншої особи у кримінальному провадженні є можливість реалізації нею права заявляти клопотання. Наділення іншої особи цим правом доцільно розглядати як найбільш ефективний засіб запобігання обмеженням її прав чи законних інтересів, адже за допомогою заявлення клопотань, вибору часу й послідовності особа, яка подає клопотання, має можливість впливати на хід досудового розслідування, захищаючи свої права й законні інтереси.

Позитивним слід визнати й те, що за ч. 6 ст. 28 КПК України інша особа має право (як і підозрюваний, обвинувачений, потерпілий) звернутися до прокурора, або слідчого судді, суду з клопотанням, в якому викласти обставини, що зумовлюють необхідність здійснення кримінального провадження (або окремих процесуальних дій) у більш короткі строки, ніж ті, що передбачені КПК України.

Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» від 18.09.2018 р. № 2548-УІІ ч. 1 ст. 220 КПК України доповнена вказівкою на іншу особу, клопотання якої розглядаються слідчим, прокурором під час досудового розслідування [11]. Унесення даного доповнення у текст зазначеної нами норми свідчить про те, що законодавець визнає іншу особу суб'єктом подання клопотань на цій стадії кримінального провадження.

Отже, для створення юридичних гарантій ефективного захисту іншою особою своїх прав чи законних інтересів під час досудового розслідування законодавчо має бути розширене коло питань, з яких інша особа має права подавати клопотання до слідчого, прокурора. Це можуть бути клопотання, пов'язані з проханням до слідчого, прокурора провести окремі процесуальні дії; взяти участь у вчиненні процесуальних дій; про проведення допиту конкретної особи; з допуском адвоката для участі у процесуальній дії, в якій бере участь інша особа, та ін.

Нагадаємо, що Конституція України (ст. 55) кожному гарантує право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Можливість відстоювати свої права шляхом подання скарги чітко встановлено ст. 24 КПК України, відповідно до якої кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого в порядку, передбаченому КПК України. Реалізація названого права у кримінальному провадженні дозволяє своєчасно виправляти помилки, допущені при провадженні досудового розслідування, поновлювати порушені права.

З огляду на це позитивним є те, що законодавець відносить іншу особу до переліку осіб, які мають право оскаржити слідчому судді «бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у неповерненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 цього Кодексу, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений цим Кодексом строк (п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України)».

Інша особа наділена також правом оскаржити рішення прокурора про відмову в задоволенні скарги на недотримання розумних строків слідчим, проку-

рором під час досудового розслідування, що має закріплення у п. 9¹ ч. 1 ст. 303 КПК України.

Аналізуючи ст. 303 КПК України, яка містить доволі широкий перелік рішень, дій чи бездіяльності, які учасники кримінального провадження мають право оскаржити під час досудового розслідування, слід звернути увагу на те, що інша особа наділена правом оскаржити тільки бездіяльність слідчого, прокурора, вказану у п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України, про яку йшлося вище, рішення прокурора стосовно питання, викладеного у п. 9¹ ч. 1 ст. 303 КПК України, а також відмову слідчого, прокурора в задоволенні клопотання про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених п. 9¹ ч. 1 ст. 284 КПК України.

Таким чином, наявні підстави вважати, що стосовно іншої особи як учасника кримінального провадження, має бути розширене коло предметів оскарження. Доцільно передбачити, наприклад, право на оскарження: рішення слідчого, а також прокурора про зупинення досудового розслідування (п. 2 ч. 1 ст. 303 КПК); рішення слідчого про закриття кримінального провадження (п. 3 ч. 1 ст. 303 КПК); рішення прокурора про закриття кримінального провадження та/або провадження щодо юридичної особи (п. 4 ч. 1 ст. 303 КПК). Наведені нами нормативні положення, що містить ст. 303 КПК України, слід доповнити посиланням на іншу особу як на суб'єкта оскарження.

Окремо слід зупинитися на наявності у іншої особи права на отримання професійної правничої допомоги; таке право законодавець передбачає. Так, у п. 9¹ п. 11 ч. 1 ст. 303 КПК України закріплене право на оскарження рішення прокурора про відмову в задоволенні скарги на недотримання розумних строків слідчим, прокурором під час досудового розслідування, також відмову слідчого, прокурора в задоволенні клопотання про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених п. 9¹ ч. 1 ст. 284 КПК України не тільки особи, якій відмовлено у задоволенні скарги, а також її представника, законного представника чи захисника.

Крім того, право іншої особи на професійну правничу допомогу при проведенні обшуку передбачене ч. 3 ст. 236 КПК України, згідно з приписами якої при проведенні обшуку слідчий, прокурор не має права заборонити учасникам обшуку користуватися професійною правничою допомогою адвоката або представника.

Щодо обов'язків іншої особи, то як вбачається, вони можуть бути наступні: 1) за викликом слідчого, прокурора, або слідчого судді прибути для участі у проведенні процесуальних дій; 2) під час досудового розслідування давати правдиві показання; 3) своїми діями або бездіяльністю не перешкоджати встановленню обставин вчинення кримінального правопорушення; 4) без дозволу слідчого, прокурора не розголошувати відомості, які стали відомі у зв'язку з участю у кримінальному провадженні і які становлять охоронювану законом таємницю.

Висновки. Дослідження окремих проблемних питань, що стосуються нормативного визначення процесуального статусу іншої особи, а також викладені нами пропозиції щодо внесення змін до відповідних норм КПК України сприятиме усуненню прогалин у законодавстві.

Список літератури

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування : Закон України від 16.11. 2017 р. № 2213-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 49–50. Ст. 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.02.2019 р.).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-УІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. № 11–12. № 13. Ст. 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.02.2019 р.).
3. Гловюк І. В. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування»: Quo vadis? URL: <http://unba.org.ua/publications/print/2840-zakon-ukraini-pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-zakonodavchih-aktiv-shodo-zabezpechennya-dotrim> (дата звернення: 07.02.2019).
4. Фоміна Т. Г. Щодо проблеми визначення процесуального статусу «іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування». *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.). Харків : Право, 2018. Вип. 10 (ювілейний). С. 182–184.
5. Татаров О. Ю. Аналіз змін до КПК: «маски-шоу» в минулому? URL: <https://blog.liga.net/user/otatarov/article/28840> (дата звернення: 07.02.2019).
6. Кримінальний процес : підручник / за ред. О. В. Капліної, О. Г. Шилю. Харків : Право, 2018. 584 с.
7. Колесник В. А. Правомірність тимчасового обмеження прав особи під час досудового розслідування. *Вісник Академії адвокатури України*. 2016. № 2 (36). С. 80–86. URL: <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/visnyk/issue/viewIssue/69/33> (дата звернення: 05.03.2019).
8. Капліна О. В. Проблеми вдосконалення нормативного регулювання проведення слідчих (розшукових) дій. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 40–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vks_2015_1_6 (дата звернення: 14.02.2019).
9. Вегера-Іжевська І. В. Забезпечення права на недоторканість житла чи іншого володіння особи в кримінальному провадженні : монографія. Харків : Право, 2019. 232 с.
10. Лейба О. А. Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання : монографія. Харків : Юрайт, 2018. 216 с.
11. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування : Закон України від 18.09.2018 р. № 2548-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 45. Ст. 364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2548-19> (дата звернення: 29.03.2019).

References

1. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo zabezpechennia dotrymannaia prav uchasnykiv kryminalnoho provadzhennia ta inshykh osib pravookhoronnyemu orhanamy pid chas zdiisnennia dosudovoho rozsliduvannia: Zakon Ukrainy vid 16.11.2017 r. № 2213-VIII. (2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 49–50, art. 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. № 4651-UІ (2012). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 9–10, 11–12, 13, art. 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Hloviuk, I.V. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo zabezpechennia dotrymannaia prav uchasnykiv kryminalnoho provadzhennia ta inshykh osib pravookhoronnyemu orhanamy pid chas zdiisnennia dosudovoho rozsliduvannia»: Quo vadis? URL: <http://unba.org.ua/publications/print/2840-zakon-ukraini-pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-zakonodavchih-aktiv-shodo-zabezpechennya-dotrim> [in Ukrainian].
4. Fomina, T.H. (2018). Shchodo problemy vyznachennia protsesualnoho statusu «inshoi osoby, prava chy zakonni interesy yakoi обмеzhuiutsia pid chas dosudovoho rozsliduvannia». *Dosudove*

rozsliduvannya: aktualni problemy ta shliakhy yikh vyvishennia: materialy postiino diiuchoho nauk.-prakt. seminaru (m. Kharkiv, 26 zhovt. 2018 r.). Kharkiv: Pravo, issue 10, 182–184 [in Ukrainian].

5. Tatarov, O.Yu. Analiz zmin do KPK: «masky-shou» v mynulomu? URL: <https://blog.liga.net/user/otatarov/article/28840> [in Ukrainian].

6. Kaplina, O.V., Shylo, O.H. (Eds.). (2018). Kryminalnyi protses. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

7. Kolesnyk, V.A. (2016). Pravomirnist tymchasovoho obmezhenia prav osoby pid chas dosudovoho rozsliduvannya. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*, 2 (36), 80–86. URL: <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/visnyk/issue> [in Ukrainian].

8. Kaplina, O.V. (2015). Problemy vdoskonalennia normatyvnoho rehuliuвання provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*, 1, 40–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkc_2015_1_6 [in Ukrainian].

9. Vehera-Izhevska, I.V. (2019). Zabezpechennia prava na nedotorkanist zhytla chy inshoho volodinnia osoby v kryminalnomu provadzhenni. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

10. Leiba, O.A. (2018). Defekty kryminalnoho protsesualnoho zakonodavstva ta zasoby yikh podolannia. Kharkiv: Yurait [in Ukrainian].

11. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo udoskonalennia zabezpechennia dotrymannia prav uchasykiv kryminalnoho provadzhennia ta inshykh osib pravookhoronnymy orhanamy pid chas zdiisnennia dosudovoho rozsliduvannya: Zakon Ukrainy vid 18.09.2018 r. № 2548-VIII. (2018). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 45, art. 364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2548-19>.

Korcheva T. V., PhD in Law, Assistant of Department of Criminal Procedure, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.

e-mail : tatyanakorcheva@ukr.net ; ORCID 0000-0003-0932-6720

The determination in the criminal proceedings of another person procedure status, whose the right or legal interests are limited during a pre-trial investigation: problem aspects

It is indicated a new participant in criminal proceedings in Part 1 of Art. 3, paragraph 16¹ the CPC of Ukraine – another person whose rights or legitimate interests are limited during the pre-trial investigation (hereinafter – another person).

The analysis of recent research and publications. Problems concerning the protection of the persons rights and freedoms participating in criminal proceedings, determination of their procedural status were the subject of research in the works I. V. Glowyyk, Yu. M. Grosheviy, V. O. Konovalova, O.V. Kaplina, V. I. Mariniy, M. A. Markush, M. G. Motorygina, O. Yu. Tatarov, A. R. Tumanyants, Yu. A. Khomarov, O. H. Shylo, O. G. Yanovsky and others. However, the latest developments on the subject matter require a scientific study.

The CPC of Ukraine does not specify who can be another person, and there is no clear regulatory and consolidation of the procedural status of this person.

According to personal considerations, the circle of other persons is not limited in a criminal proceeding by the legislator, there should be only the basis – the exercise of the procedural actions according to the CPC of Ukraine regarding to the person (including concerning her property), as well as the possibility of limiting her rights or legitimate interests.

It may be investigated (search) actions with the participation of another person. This raises the question of the procedural rights existence and responsibilities. It is indicated that the means of protecting the rights or legitimate interests of another person include the possibility of making a petition.

There is reason to believe that there should be an extended circle of subject matter concerning to another person. As for the right to receive a professional legal assistance, this is the law that the legislator envisages.

The investigation of problematic issues concerning the legislative regulation of the another person procedural status, as well as author's suggestions on this issue, will serve to eliminate the gaps existing in the legislation.

Keywords: lawyer; defender; representative; criminal proceedings; pre-trial investigation.

Рекомендоване цитування: Корчева Т. В. Визначення у кримінальному провадженні процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування: проблемні аспекти. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 146. С. 192–202. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.159472>.

Suggested Citation: Korcheva, T.V. (2019). Vyznachennia u kryminalnomu provadzhenni protsesualnoho statusu inshoi osoby, prava chy zakonni interesy yakoi obmezhuutsia pid chas dosudovoho rozsliduvannia: problemni aspekty [The determination in the criminal proceedings of another person procedure status, whose the right or legal interests are limited during a pre-trial investigation: problem aspects]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 146, 192–202*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.159472> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 13.03.2019 р.